

Forfatter: Skram, Erik

Titel: Udrag fra Gertrude Coldbjørnsen (Danske Klassikere)

Citation: Skram, Erik: "Gertrude Coldbjørnsen", i Skram, Erik: *Gertrude Coldbjørnsen*, udg. af Pål Dahlerup, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 224. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-skrame01-shoot-idm140171025539616/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Gertrude Coldbjørnsen

- 72 *Golgatha*: navn på den høj uden for Jerusalem, hvor Jesus blev korsfæstet.
- 76 *Baby*: en meget tidlig brug af dette ord på dansk; ODS anfører først et eks. fra 1898.
- 77 *blådele*: veit hjælp af et blad efterligner jegeren den byd, som rådyrhunden udstrøder, når den jages af råbukken.
- 85 *Dron*: fart, »go«.
- 86 *Liberal*: De nationalliberale krævede i 1840'erne en fri forfatning, dvs. ophævelse af enevælden. – *ejerdansk*: tilhænger af et Danmark til floden Ejderen. De ejerdanske ønskede således hele Sønderjylland, herunder Slesvig, knyttet til det danske kongerige. For denne sag førtes Treårskrigen 1848-1850 (vf. 58) mod slesvig-holstenerne, der ønskede Slesvig-Holstens løsrivelse fra Danmark og støttedes af Preussen. Danmark vandt militært krigen, men ejderpolitikken måtte opgives. Krigen 1864 udsprang af, at den danske regering i nov. 1863 genoptog ejderpolitikken og lavede en fællesforfatning for Danmark og Slesvig. Det førte til krigserklæring fra Preussen og Østrig.
- 91 *Gamle Kongevej*: Gammel Kongevej, gade i København. – *Chemise*: en slags skjorte brugt som undertøje; særk.
- 92 *den unge Kvinde overhoved*: typen på den unge kvinde. – *Ophævelse*: postyr, vrevl.
- 93 *Pagina*: side. – *Balles Lærebog*: Nicolai Edinger Balle (1744-1816), dansk biskop fra oplysningstiden, udgav 1791 »Lærebog i den evangelisk christelige Religion« til brug for alle skoler i Danmark. – *forborgent*: skjult. Meningen er: enten er en ung pige from og uskyldig, som Balles lærebog kræver, dvs. hun er »ingenting«, eller også er hun »noget«, dvs.: hun må i al hemmelighed have lært noget om erotik af mændene.
- 94 *fotografieret*: det første (vellykkede) fotografi fremstilledes i 1826; de første farvefotografier i 1870'erne. Erik Skram må have ønsket at gøre maleren Vilhelm meget moderne, siden han lader ham bruge udtrykket i overført betydning allerede i 1860'erne. – *Trompeterne*: egt. trompetist, her: de ledende smagsdommere, »skvadronchevererne«. – *Abnuzzenie*: hjertglædskab øst for Rom. – *side seksen Stunden* . . . *Sindenthumse*: ty. de søde stunder ved det store synderi. Hvis det er et citat, har det ikke kunnet identificeres.
- 95 *blenderede*: blændede.
- 100 *Daler*: møntenhed, sølvmønt, 1875 konverteret til 2 kroner.
- 101 *Vinterdragten*: villaetne langs Strandvejen brugtes som sommerbolig for Københavns borgerskab. Om vinteren stod husene lukkede og ubrugte.
- 103 *Konkars*(billede): egt. konkurrencebillede; fagudtryk for prisopgave inden for billedkunst. – *Mefistofeles!*: djævelen. Det lidt mærkelige replikskifte må betyde, at Fabricius har gjort sig uheldigt bemærket med sit maleri, og at han finder vennens optræden djævelsk. Det pågældende sted genfindes ordret i Erik Skrams trykmanuskript (s. 132) og i 2. udgaven 1898 (s. 162).